

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКИХ
ОФІЦІЙНИХ ТЕКСТІВ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ
(на матеріалі інтерв'ю Еммануеля Макрона)**

Коробець Анна Сергіївна, м.Київ, Україна
студентка 6 курсу Факультету романо-германської філології
Київський Столичний Університет імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0009-0000-4954-623X>, askorobets.frgf23m@kubg.edu.ua

**LEXICAL AND STYLISTIC FEATURES OF FRENCH OFFICIAL TEXTS
ABOUT RUSSIAN-UKRAINIAN WAR
(based on an interview with Emmanuel Macron)**

Korobets Anna Sergiivna
6th year student of the Faculty of Romance and Germanic Philology
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
<https://orcid.org/0009-0000-4954-623X>, askorobets.frgf23m@kubg.edu.ua

У статті розглянуто проблему російсько-української війни через призму французьких офіційних текстів на прикладі інтерв'ю на телеканалах TF1 та France 2 президента Франції Еммануеля Макрона у березні 2024 року. Виокремлено лексико-стилістичні особливості тексту, які впливають на формування громадської думки, такі як військова та політична термінологія, стратегічна двозначність та інше. У статті проводиться лексичний та стилістичний аналіз, визначаються найбільш поширена термінологія, притаманні стилістичні характеристики тексту. Запропоновано детальніше розглянути лексичну наповненість та синонімічні ряди у інтерв'ю. Пропонуються висновки щодо мотивації використання зазначених особливостей у контексті підтримки України Францією.

Ключові слова: *лексика, стилістика, французький політичний дискурс, Еммануель Макрон, війна, Україна, росія*

The article examines the problem of the Russian-Ukrainian war through the prism of French official texts using the example of an interview on the TF1 and France 2 TV channels with French President Emmanuel Macron in March 2024. The lexical and stylistic features of the text that influence the formation of public opinion are highlighted, such as military and political terminology, strategic ambiguity, etc. The article conducts a lexical and stylistic analysis, identifies the most common terminology, and the inherent stylistic characteristics of the text. It is proposed to consider the lexical content and

synonymous series in the interview in more detail. Conclusions are offered regarding the motivation for using these features in the context of France's support for Ukraine.

Key words: *lexicon, stylistics, French political discourse, Emmanuel Macron, war, Ukraine, russia*

Вступ. Дослідження офіційних французьких текстів, таких як сайти політичних новин, інтерв'ю та промови офіційних діячів, що розглядають сучасні міжнародні питання наразі вирізняються неабиякою важливістю, особливо в контексті складної політичної ситуації. Для України це питання є важливим, з огляду на оцінку війни у країні європейським простом.

Розгляд лексико-стилістичних характеристик офіційних французьких текстів про війну в Україні, зокрема через виступи та інтерв'ю президента Еммануеля Макрона, дає змогу виокремити особливості мовної політики при регулюванні міжнародної кризи.

Постановка проблеми. Проблема вивчення офіційних французьких текстів про війну в Україні полягає в тому, як Франція формулює свою позицію в конфліктній ситуації, між демонстрованою підтримкою України та стратегічною обережністю щодо росії. Лексичний аналіз цих текстів дозволяє нам краще зрозуміти, як офіційна французька влада сприймає російсько-українську війну, як діє у контексті напруженості, де проблеми водночас є військовими, дипломатичними та соціальними, як впливає на французьку та міжнародну громадську думку. Зважаючи на те, що Еммануель Макрон представляє Францію на міжнародній арені, доречно використовувати для дослідження його інтерв'ю, а саме “Au 20h de TF1 et de France 2 sur le soutien de la France à l'Ukraine.”[5].

Актуальність. У сучасних умовах військової агресії росії проти України варто звертати увагу на реакцію світу на це протистояння. Франція, як країна, що входить до складу Євросоюзу відіграє важливу роль у формуванні думки країн про позицію України на міжнародній арені.

Зважаючи на те, що французька є офіційною мовою у 29 країнах та рідною для 75 мільйонів людей, слід визнати, що який публікації про Україну цією мовою мають великий вплив не лише в Європі, а й на всій земній кулі. Взявши до уваги аспект гібридності війни між росією та Україною, бачимо необхідність дослідження медіа-простору у зв'язку з його безперечним впливом на сприйняття інформації людьми. Дослідження можна віднести до 16-ої та 17-ої цілей сталого розвитку, які розглядають питання миру, справедливості та сильних інститутів та партнерство заради сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед лінгвістів, які досліджували політичний дискурс, його риторичну та стилістичну складову був Домінік Вольтон, який у своїх роботах обґрунтовує теорію, що політична комунікація — це вміння переконувати. Серед них варто виділити “Communiquer, c'est négocier : une théorie politique de la communication. Tome 2” 2022 року[9], де він розглядає також і тему війни росії з Україною.

На основі робіт Патріка Шародо[3], якого написано чимало статей не лише французькими, а й іноземними авторами[1],[4]. Він досліджував політичний дискурс та його емоційний вплив на формування думок аудиторії, зокрема у своїй роботі 2014 року “Le discours politique : les masques du pouvoir”.

Мета дослідження полягає у виявленні лексико-стилістичних особливостей тексту інтерв'ю Еммануеля Макрона, що формують позицію Франції про війну в Україні. Завдання роботи полягає у визначенні закономірностей у використанні лексики та стилістики Еммануелем Макроном у його інтерв'ю “Au 20h de TF1 et de France 2 sur le soutien de la France à l'Ukraine.”[5].

Результати досліджень. Спершу визначимо мету Еммануеля Макрона в інтерв'ю[5]. Вона полягає у висвітленні позиції Франції щодо російсько-української війни та визначенні ролі країни у підтримці України на міжнародній арені, зокрема щодо можливості ескалації військової допомоги. Дискурсу Еммануеля Макрона притаманна специфічна термінологічна лексика, зокрема військова та політична.

Основна тема інтерв'ю — українсько-російська війна та підтримка України Францією, тому текст насичений **військовою термінологією**. Тут варто розглянути, які саме терміни вживаються, які використовуються, яким мовець надає перевагу. Повернувшись до теми, розглянемо частоту вживання слова “*guerre*” та його синонімічного ряду у дискурсі: термін “*guerre*” вжито 40 разів, “*situation*” — 12 разів, “*conflit*” — 4 рази, “*offensive*” — 3 рази. Звернемо увагу, що двічі у тексті використовується фраза “*la guerre à la Russie*”, тобто “*війна проти росії*”, натомість “*la guerre en Ukraine*”, тобто “*війна в Україні*” вжито тричі. У першому прикладі чітко видно, хто відповідальний за вчинене, у той час як за використання другого — увагу звернено на Україну, яка захищається від російської агресії. Варто також зазначити те, що без контексту термін “*la guerre en Ukraine*” може означати і громадянську війну в межах країни, і не є найкращим варіантом для вживання, адже це війна саме між двома країнами і недоцільно вживати в терміні лише “*в Україні*”, коли не вона розпочала війну. Також у тексті часто використовується термін “*économie de guerre*”(“*воєнна економіка*”),

коли мова йде про підтримку України Францією.

У інтерв'ю Макрон використовує терміни “*adversaire*” та “*ennemi*” у пропорції 5:3, тобто, з одного боку, можна розглядати, що президент Франції використовує ці слова в синонімічному значенні для уникнення тавтології, але все ж надає перевагу першому, що має менш емоційно-забарвлений стиль і наштовхує на думку, що він намагається дотримуватися більш нейтральної лексики.

Серед менш поширеної у тексті військової термінології слід виділити: “*troupes au sol*” — *сухопутні війська*, “*troupes occidentales*” — *західні війська*, “*opérations aériennes*” — *повітряні операції*, “*missile de moyenne portée*” — *ракета середньої дальності*, “*munitions*” — *боєприпаси*. Зазначені терміни використовуються у контексті необхідної допомоги Україні, та з метою мотивації до матеріальної підтримки країни у часи війни.

Така лексика не лише є необхідною, коли мова йде про війну, а також вказує на серйозний підхід до теми з розумінням потрібних рішень та напрямків підтримки.

Тож, зважаючи на те, що військові терміни — це слова або словосполучення, що відповідають поняттям військової справи, науки чи техніки, вони є незамінними у текстах, що стосуються безпеки та війни.

Таким самим чином, у офіційному дискурсі не можна уникнути й **політичної термінології**. Оратор досить часто використовує в інтерв'ю термін “*soutien*”, та спільнокореневі слова, а саме 7 разів, що не дивно, зважаючи на назву випуску. Мова йде про підтримку України у протистоянні росії, що підтверджується словами “*nous soutenons l'Ukraine*”, де “*ми*” означає не лише Францію, а й Європу в цілому. Вираз вжито у контексті з намаганнями зробити все можливе для подолання росії та повернення “*souveraineté*”, адже, зі слів Макрона(2024), “*не буде тривалого миру, поки в Україні немає суверенітету та міжнародно визнаних кордонів*”. Тема безпеки також відіграє значну роль у тексті, термін “*sécurité*” було вжито 20 разів, зокрема варто виділити “*la sécurité de l'Europe*”(2024), адже Макрон стверджує “*Якщо росія виграє війну, життя для французів зміниться, як і Європи*”[5]. Тобто він розуміє, що путін ставить під загрозу безпеку всієї Європи, а не лише України.

Термін “*ligne rouge*”, червона лінія — це умовна межа, яку не можна перетинати, але путін її переступив, коли здійснив повномасштабне вторгнення в Україну, хоч як Макрон не намагався його стримати. У контексті визнання України на вступ до Європейського союзу використано термін “*agenda stratégique*”(стратегічний порядок денний), що вказує на план, в якому Україна є учасником ЄС.

Варто також звернути увагу на гібридний аспект війни, що і робить Еммануель Макрон, коли попереджає про “*attaques informationnelles et cyber*”, “інформаційні та кібератаки”, хоча й зазначає, що вони не є чимось новим, і боротьба з ними продовжується.

Макрон також визначає цю війну як важливу проблему для всієї Європи, адже існування Франції, в тому числі, буде стояти під загрозою, якщо росія переможе. З цією метою президент Франції використовує терміни екзистенційного характеру, такі як “*menace existentielle*” (екзистенційна загроза) та “*intérêts vitaux*” (життєво важливі інтереси). У таких прикладах бачимо, що мовець послуговується більш емоційно-забарвленою лексиною, зокрема епітетами, та апелює до розуміння проблеми війни як до глобального явища.

З лексичних особливостей можемо виділити військову та політичну термінологію, на якій побудовано цей дискурс. Тобто, вибір лексики в інтерв'ю відповідає темі та меті мовця, надає необхідну інформацію, характеризується використанням відповідної термінології, а також складає основу для стилістичної складової тексту.

У своєму інтерв'ю Макрон використовує навички **ораторської майстерності**. Окрім інтонації та жестикуляції, його дискурсу притаманні риторичні запитання, моменти, де він сам задає питання і дає на них відповідь. Загалом, з його мовлення можна зробити висновок, що президент є майстерним оратором. Для чіткого пояснення своєї точки зору він використовує порівняння, приклади з історії, аналогії, роз'яснення. Наприклад, він пояснює, що означає “бажати миру”, а саме “*Vouloir la paix, ça n'est pas choisir la défaite*”[5] — “Бажати миру – це не обирати поразки”.

Макрон використовує **стратегічну двозначність**, що полягає у використанні загальних та обережних формулювань, які зберігають простір для дипломатичного маневру без оголошення чітких рішень. Наприклад, “*rien ne doit être exclu*” (“нічого не можна виключати”) або “*toutes ces options sont possibles*” (“всі ці варіанти можливі”) зберігають стратегічну гнучкість, уникаючи однозначних намірів щодо поточних дій проти росії.

Емоційно насичити дискурс допомагає інтонація, паузи, що дає зрозуміти, що Франція зацікавлена у перемозі України, що вона має намір і діє з метою підтримки України у цій війні. Наприклад, “*C'est une guerre existentielle pour notre Europe et pour la France*”[5] — “Це екзистенційна війна для нашої Європи та Франції” варто розглянути як приклад мотивації, для Франції та всієї Європи, адже поставлено під питання мир не

лише в межах України, а й на політичній карті. Таким чином Макрон спонукає до підтримки України, як політичної, так і матеріальної всю Європу.

Також виділимо у тексті, як використано формулювання фраз з “росією” та “перемогти”. У інтерв’ю термін “*gagner*” використано сім разів, і всі варіанти зустрічаються у контексті з “*La Russie*”. Розглянемо ці фрази:

1. “*La Russie ne peut pas et ne doit pas gagner cette guerre*”[5] — «Росія не може і не повинна виграти цю війну»
2. “*nous ne devons pas laisser la Russie gagner*”[5]— «Ми не повинні дозволити Росії перемогти»
3. “*si la Russie venait à gagner <...> nous n'aurons plus de sécurité en Europe*”[5] — «якщо Росія переможе <...> у нас більше не буде безпеки в Європі»
4. “*si la Russie gagne cette guerre la crédibilité de l'Europe sera réduite à zéro*”[6] — Якщо Росія виграє цю війну, довіра до Європи буде зведена до нуля.
5. “*nous serons prêts à prendre les décisions qui s'imposent pour que la Russie ne gagne jamais*”[5] — «Ми будемо готові прийняти необхідні рішення, щоб Росія ніколи не перемогла»

Макрон повторює такі вирази з метою наголошення на ключовій тезі — перемога росії є небезпечною. Такі фрази спонукають до емоцій та мотивують діяти. Їх повторення має донести до аудиторії основну ідею — росія не має перемогти ні в якому разі, бо це загроза для Європи та миру.

Легітимність висловлювань використовується в інтерв’ю з метою морального впливу на соціум. Вона підкреслює необхідність “бути сильними заради миру, щоб зберегти цю європейську єдність”, “*d’être fort pour la paix, de tenir cette unité européenne*”[5], зіткнувшись із російською агресією, заохочуючи громадськість розглядати війну в Україні як екзистенційну проблему для Європи. Наприклад, Еммануель Макрон в інтерв’ю стверджував так: “*Si la russie gagne cette guerre, la crédibilité de l’Europe serait réduite à zéro.*” (“Якщо росія виграє цю війну, довіра до Європи буде зведена до нуля.”).

Також у своєму інтерв’ю він використовує протиставлення, що теж дозволяє краще пояснити і виділити основну інформацію, наприклад “*Nous ne faisons pas la guerre à la Russie, mais elle nous fait la guerre.*”[5] — “Не ми ведемо війну з Росією, а вона веде війну з нами.”. Такий підхід допомагає наголосити на суті цієї війни за допомогою контрасту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз цих лексико-стилістичних характеристик висвітлює особливості офіційного французького дискурсу у контексті війни росії з Україною. Стратегічно підібрані фрази та висловлювання дозволяють Франції обґрунтувати свою позицію, не обов'язково вдаючись до незворотних дій. Використання часом двозначної, проте чіткої риторики, зміцнює позицію Франції як впливового та виваженого гравця. Зміцнення європейської єдності та громадської підтримки формується завдяки посиланням на європейський авторитет і роль Франції в регіональній стабільності. Таким чином слова впливають на громадську думку, що Франція діє як захисник європейських цінностей. Вживання стратегічної спеціальної термінології допомагає заохотити поступове прийняття посиленних фінансових і матеріально-технічних вкладень у підтримку України, як з боку Франції, так і ЄС.

Таким чином, аналіз лексико-стилістичних характеристик офіційних французьких текстів свідчить про стратегічне управління комунікацією в умовах війни. Франції вдається підтримувати позицію підтримки України, уміло виражаючи свій осуд дій росії. Лексичний вибір мовця дає змогу максимізувати гнучкість і запевнити як громадську думку, так і міжнародних партнерів у відданості Франції. Тому ці тексти виконують ключову дипломатичну функцію: захищають національні та європейські інтереси, одночасно зміцнюючи роль Франції як поміркованого та впливового гравця в рамках НАТО та Європейського Союзу.

Подібні дослідження дозволяють сформувати оцінку дискурсу не тільки з позиції, що саме каже мовець, а також з точки зору, як він це говорить і як це відбивається на думці суспільства, особливо, коли це офіційний діяч. З метою укладення однозначних висновків, потрібно також, як слова підкріплюються діями, для чого слід відстежувати рівень допомоги Францією Україні під час війни і як її розглядає українська сторона. Тож варто зазначити, що тема ще недостатньо розкрита і потребує подальших досліджень з метою формування цілісної картини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ablali, D. (2005). Patrick Charaudeau, *Le discours politique. Les masques du pouvoir*. Paris, Vuibert, 2005. *Cahiers De Praxématique*, 45, 203–205. <https://journals.openedition.org/praxematique/pdf/557>
2. Casagrande, F. (2019, June 28). *De présidentiable à président : la rhétorique au service du pouvoir. Analyse comparative des discours de campagne et d'investiture de Nicolas Sarkozy (2007) et Emmanuel Macron (2017) : logos, ethos, pathos*. <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-02309544>
3. Charaudeau P. (2005). *Le discours politique. Les masques du pouvoir*, Paris, Vuibert, 255.
4. Donot, M. (2014). Charaudeau, Patrick. 2013. *La conquête du pouvoir. Opinion, persuasion, valeur. Les discours d'une nouvelle donne politique* (Paris : L'harmattan). *Argumentation Et Analyse Du Discours*, 12.

<https://doi.org/10.4000/aad.1686>

5. Emmanuel Macron. (2024, March 14). *Au 20h de TF1 et de France 2 sur le soutien de la France à l'Ukraine*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Gdb9L3BBnq0>
6. Franceinfo. (2024, March 14). Guerre en Ukraine : ce qu'il faut retenir de l'interview d'Emmanuel Macron sur France 2 et TF1. *Franceinfo*. https://www.francetvinfo.fr/monde/europe/manifestations-en-ukraine/guerre-en-ukraine-ce-qu-il-faut-retenir-de-l-interview-d-emmanuel-macron-sur-france-2-et-tf1_6424468.html
7. Gillet, C. (1988). Jean-Claude ANSCOMBRE et Oswald DUCROT. L'ARGUMENTATION DANS LA LANGUE, Mardaga, Coll. "Philosophie et langage", 1983, 184p. *PHILOSOPHIE ET LANGAGE*, 4. <https://journals.openedition.org/edc/pdf/3281>
8. Serrano, Y. (2021). Dominique Wolton, Informer n'est pas communiquer. *Lectures*. <https://doi.org/10.4000/lectures.54263>
9. Wolton, D. (2022). *Communiquer, c'est négocier : une théorie politique de la communication. : Vol. Tome 2*. CNRS éditions.
10. Костюк, М. М., & Чугай, А. О. (2019). ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ФРАНЦУЗЬКИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ. *Науковий Вісник ДДПУ Імені Івана Франка Серія Філологічні Науки (Мовознавство)*, 0(11), 67–71. <https://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175417>